

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของ
นักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อม
ทางคลินิกและความสามารถในการปฏิบัติ
การพยาบาลในห้องคลอด

สุภาพ ไทแท้	พย.บ., พย.ม. (การพยาบาลศึกษา)*
ปิยธิดา นิลศรีกุล	วท.บ. (พยาบาลสาธารณสุข), ค.ม. (บริหารการศึกษา)*
สมิตรา สิทธิฤทธิ์	พย.บ., กศ.ม. (สุขศึกษา)*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด และหากกลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษา

รูปแบบการวิจัย: การวิจัยเชิงพรรณนา

สถานที่ทำการวิจัย: วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์

กลุ่มตัวอย่าง: นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด ปีการศึกษา 2545 จำนวน 164 คน

วิธีดำเนินการวิจัย: เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบวัดการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก และส่วนที่ 2 แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 95.35 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ตัววัดที่สำคัญ: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัย: ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.36$) การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิกในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในห้องคลอด อาจารย์พยาบาล พยาบาลประจำการ และนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* ภาควิชาการพยาบาลสูติ-นรีเวชศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์

($r = 0.407, 0.432, 0.441, 0.476$ และ 0.526 ตามลำดับ) ตัวแปรที่มีความสำคัญในการร่วมพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลตามลำดับ คือ การรับรู้ต่อนักศึกษา (S) พยาบาลประจำการ (N) และสภาพแวดล้อมในห้องคลอด (E) ซึ่งร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 38.30 ($R^2 = 0.383$) ได้สมการพยากรณ์ดังต่อไปนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.208 + 0.375 S + 0.147 N + 0.154 E$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.373 Z_S + 0.213 Z_N + 0.197 Z_E$$

สรุป: นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดอยู่ในระดับสูง ปัจจัยด้านการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก ด้านนักศึกษา พยาบาลประจำการ และสภาพแวดล้อมในห้องคลอด โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล ได้ร้อยละ 38.30 ($R^2 = 0.383$)

Abstract

Relationships between Perception toward Clinical Environment and Ability in Clinical Performance of Nursing Students at Labour Room

Suparp Thaithae BN, MNS (Nursing Education)

Piyathida Nilsrikul BSc (PHN), MEd (Educational Administration)

Sumittra Sittirit BN, MEd (Health Education)

Department of Obstetrics and Gynecology Nursing, Kuakarun College of Nursing

Objective: The purposes of this research were to study the ability in clinical performance of nursing students at labour room, to determine the relationships between perception of nursing students toward clinical environment and ability in clinical performance of nursing students and to search for the variables that would be able to predict ability in clinical performance of nursing students at labour room.

Study design: Descriptive research.

Setting: Kuakarun College of Nursing.

Subjects: The 164 fourth year - nursing students through practicing skill in labour room of the nursing program studied in the academic year 2002 at Kuakarun College of Nursing.

Methods: Data were collected by questionnaires which comprised of 2 parts: part 1 was perception of nursing students toward clinical environment and part 2 was ability in clinical performance of nursing students at labour room. The data were collected by researcher who received 95.35% of the questionnaires back. The statistical techniques utilized in data analysis were mean, standard deviation, Pearson's product moment

correlation and stepwise multiple regression analysis.

Main outcome measures: Mean and standard deviation of scores of ability in clinical performance at labour room, Pearson's product moment correlation coefficient and Stepwise Multiple Regression analysis.

Results: Mean scores of ability in clinical performance at labour room in total were at the high level ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.36$). Perception of nursing students toward clinical environment in the aspects of clinical teaching, environment in labour room, nursing instructors, staff nurses and nursing students were statistically significant and positively related to ability in clinical performance of nursing students at labour room, at the 0.01 level ($r = 0.407, 0.432, 0.441, 0.476$ และ 0.526 respectively). Perception toward nursing students (S), staff nurses (N) and environment in labour room (E) were factors that significantly predicted the ability in clinical performance of nursing students at labour room at the 0.01 level. These predictors accounted for 38.30% ($R^2 = 0.383$) of the variance.

The predictor equation in raw score from the analysis was as follow:

$$Y = 1.208 + 0.375 S + 0.147 N + 0.154 E$$

The predictor equation in standard score from the analysis was as follow:

$$Z = 0.373 Z_S + 0.213 Z_N + 0.197 Z_E$$

Conclusion: Most of nursing students had ability in clinical performance at labour room at high level. There were statistically significant positive relationships between perception of nursing students toward clinical environment and ability in clinical performance of nursing students at labour room ($p < 0.01$). Factors that could significantly predict the ability in clinical performance of nursing students at labour room were perception toward nursing students, staff nurses and environment in labour room ($p < 0.01$). The predictors accounted for 38.30% ($R^2 = 0.383$).

Key words: perception, clinical environment, ability in clinical performance, labour room, nursing students

บทนำ

สถาบันการศึกษาพยาบาลมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การผลิตบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงอาจกล่าวได้ว่าความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของบัณฑิตเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในระบบการเรียนการสอนวิชาชีพพยาบาล

ความสามารถทางการพยาบาลนั้นแสดงออกได้ด้วยการปฏิบัติงาน การฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาในหอผู้ป่วย จึงนับว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการผลิต คือ มีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล เนื่องจากนักศึกษามีโอกาสนำความรู้ที่ได้ศึกษาในภาคทฤษฎีมาให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยด้วยตนเองตามสภาพที่เป็นจริงทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงมีพัฒนาการทั้งด้านความรู้

ความคิด การตัดสินใจ และมีทักษะในการพยาบาลสามารถให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹

สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ นักศึกษาทุกคนจะต้องได้รับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการพยาบาลสู่ศาสตร 3 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ซึ่งจะแบ่งเป็นกลุ่มหมุนเวียนขึ้นฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอด นักศึกษาจะได้ฝึกทักษะในการให้การพยาบาลมารดาและทารกในทุกระยะของการคลอด ทำคลอดปกติ ประเมินภาวะทารกแรกคลอดและให้การช่วยเหลือ ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก ช่วยคลอดในรายที่ทำสูติศาสตร์หัตถการ และดูแลผู้คลอดที่มีภาวะแทรกซ้อนต่างๆ สำหรับห้องคลอดนั้นจัดว่าเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดภาวะเครียดแก่นักศึกษามากกว่าสถานที่ฝึกปฏิบัติงานอื่น² จากการศึกษาของ ศิริรัตน์ สุภิธร ทศนีย์วรรณ พุกยามะธำนันท์ และเบญจวรรณ คุณรัตนภรณ์ พบว่า ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยงานต่างๆ นั้นนักศึกษารับรู้ว่ามีปัญหาที่หน่วย

ห้องคลอดมากที่สุด เพราะการคลอดนั้นถือเป็นภาวะวิกฤตของ ผู้คลอดเนื่องจากผู้คลอดจะมีความกลัว ความเครียดจากการ เจ็บปวด วิตกกังวลกับการคลอด ดังนั้นการดูแลผู้คลอดใน ระยะนี้จึงจะต้องให้การพยาบาลที่ถูกต้อง รวดเร็ว และทันทั่วทั้ง รวมทั้งต้องให้การพยาบาลที่ครอบคลุมความต้องการทั้งด้านร่างกาย จิตสังคม การพยาบาลระยะคลอดเป็นการดูแลบุคคลถึง 2 ชีวิตในเวลาเดียวกัน⁴ ประกอบกับการรักษาพยาบาลในปัจจุบัน คำนึงถึงสิทธิของผู้รับบริการซึ่งมีสิทธิที่จะปฏิเสธการพยาบาล ที่เห็นว่าทำแล้วไม่เกิดประโยชน์กับตนหรือมีสิทธิเลือกผู้ให้การ รักษาพยาบาลได้ ผู้ให้การดูแลจึงต้องมีความรู้ และทักษะใน การทำงานอย่างมากเพื่อให้การพยาบาลมารดาและทารกมี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและให้ประสบการณ์ในการ เรียนรู้ในวิชาการพยาบาลสูติศาสตร์ 3 ของนักศึกษามรรควัฒนประสงค์ไปพร้อมๆ กัน ความสามารถในการปฏิบัติการ พยาบาลในห้องคลอดจึงเป็นสิ่งที่ผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียน การสอนต้องคำนึงถึง การที่นักศึกษาพยาบาลจะสามารถให้ บริการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีความสามารถ ในการปฏิบัติงานครอบคลุมตามกระบวนการพยาบาล โดยที่ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจะประสบผลสำเร็จได้ก็ ขึ้นอยู่กับตัวนักศึกษาพยาบาลเองและองค์ประกอบของสภาพ แวดล้อมทางคลินิกที่ส่งผลต่อการกระทำกิจกรรม และ พฤติกรรมการปฏิบัติการพยาบาล

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้หนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้ตระหนักถึง ความสำคัญของการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล จึงสนใจที่จะศึกษาระดับความสามารถของนักศึกษาในการ ปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก กับความ สามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล รวมทั้ง ศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการ ปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในห้องคลอด โดยจะ ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาจาก การประเมินตนเองของนักศึกษา ผลจากการศึกษาสามารถนำ มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนภาคปฏิบัติใน ห้องคลอดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ผู้สอน พยาบาลประจำการ กิจกรรมการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในห้องคลอด พร้อมทั้งแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการเรียนรู้ ของนักศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพอันจะ เป็นการเตรียมพื้นฐานของบุคลากรที่ดีเข้าสู่วิชาชีพ สามารถ

ปฏิบัติงานในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประชากรตัวอย่างและวิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ที่ ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด ปีการศึกษา 2545 จำนวน 164 คน

เกณฑ์การคัดเข้า (inclusion criteria)

1. นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2545
2. นักศึกษาพยาบาลที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

ในห้องคลอด

เกณฑ์การคัดออก (exclusion criteria)

นักศึกษาพยาบาลที่ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. คณะผู้วิจัยเขียนบันทึกขออนุญาต หัวหน้าภาควิชา การพยาบาลสูติ-นรีเวชศาสตร์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย พยาบาลเกื้อการุณย์ ฝ่ายวิชาการ และผู้อำนวยการวิทยาลัย พยาบาลเกื้อการุณย์ เพื่อขอทำวิจัย และขออนุญาตคณะ กรรมการพิจารณาและควบคุมการวิจัยในคนของกรุงเทพมหานคร เพื่อขอทำวิจัยและเก็บข้อมูล

2. นำแบบสอบถามให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ซึ่งผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ในห้องคลอด ปีการศึกษา 2545 จำนวน 172 คน ตอบและเก็บ รวบรวมแบบสอบถามคืน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 164 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.35

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทาง คลินิกในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษา พยาบาลสร้างจากแบบประเมินการปฏิบัติงานของนักศึกษา

พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ จำนวน 68 ข้อ เป็น ข้อความที่มีความหมายทางบวก 63 ข้อ ข้อความที่มีความหมายทางลบ 5 ข้อ เป็นคำถามประมาณค่ามี 5 ระดับ คือ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบบสอบถามนี้หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.94 ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยการรับรู้ต่อความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอน จำนวน 12 ข้อ สภาพแวดล้อมในห้องคลอด จำนวน 11 ข้อ อาจารย์พยาบาล จำนวน 19 ข้อ พยาบาลประจำการ จำนวน 10 ข้อ และนักศึกษา จำนวน 16 ข้อ

กำหนดการแปลความหมายของคะแนนเป็น 5 ระดับ⁵ คือ มีการรับรู้ในระดับมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 มีการรับรู้ในระดับมาก คือ ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 มีการรับรู้ในระดับปานกลาง คือ ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 มีการรับรู้ในระดับน้อย คือ ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 มีการรับรู้ในระดับน้อยที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ต่อความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล สร้างขึ้นจากผลการประเมินการปฏิบัติงานของนักศึกษา โดยนำมาเรียงเรียงตามหลักกระบวนการพยาบาล จำนวน 38 ข้อ เป็นข้อความที่มีความหมายทางบวกทั้งหมด เป็นคำถามประมาณค่ามี 5 ระดับ คือ สูงที่สุด สูง ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการวิจัยนี้หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.91 ได้แก่ ความสามารถด้านการประเมินสภาพผู้คลอด จำนวน 6 ข้อ การวางแผนการพยาบาล จำนวน 7 ข้อ การปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 19 ข้อ และการประเมินผล จำนวน 6 ข้อ

กำหนดการแปลความหมายของคะแนนเป็น 5 ระดับ⁵ คือ มีการรับรู้ในระดับสูงที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 มีการรับรู้ในระดับสูง คือ ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 มีการรับรู้ในระดับปานกลาง คือ ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 มีการรับรู้ในระดับน้อย คือ ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 มีการรับรู้ในระดับน้อยที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49

นิยามตัวแปร

ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมการพยาบาลโดยประยุกต์หลักการ เทคนิควิธีการจากภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดเกี่ยวกับการพยาบาลในระยะที่ 1-4 ของการคลอด ซึ่งประเมินความสามารถโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการพยาบาล

การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก หมายถึง การแสดงออกในลักษณะที่เป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็น การเห็นคุณค่า การยอมรับของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับปฏิกิริยาสัมพันธ์ที่นักศึกษาพยาบาลมีต่อการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในห้องคลอด อาจารย์พยาบาล พยาบาลประจำการ และนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for windows ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด วิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)
3. พยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษา วิเคราะห์ด้วย ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัย

คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$ $SD = 0.36$) เมื่อจำแนกเป็นด้านต่างๆ พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ด้านการประเมินสภาพผู้คลอด การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผล มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.46$; $\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.43$; $\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.39$ และ $\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.46$ ตามลำดับ) ดังตารางที่ 1

การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิกในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในห้องคลอด อาจารย์พยาบาล พยาบาลประจำการ และนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับปานกลางกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.407$, 0.432 , 0.441 , 0.476 และ 0.526 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล ในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล

ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าระดับ
การประเมินสภาพผู้คลอด	3.79	0.46	สูง
การวางแผนการพยาบาล	3.80	0.43	สูง
การปฏิบัติการพยาบาล	3.99	0.39	สูง
การประเมินผล	4.03	0.46	สูง
รวม	3.93	0.36	สูง

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิกกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล
การจัดการเรียนการสอน	0.407**
สภาพแวดล้อมในห้องคลอด	0.432**
อาจารย์พยาบาล	0.441**
พยาบาลประจำการ	0.476**
นักศึกษา	0.526**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปร 3 ตัว ที่ถูกเลือกเข้าในสมการพยากรณ์ คือ การรับรู้ต่อนักศึกษา (S) พยาบาลประจำการ (N) และสภาพแวดล้อมในห้องคลอด (E) โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษา ได้ร้อยละ 38.30 ตัวแปรแรกที่สามารถพยากรณ์ได้คือ การรับรู้ต่อนักศึกษาซึ่งสามารถพยากรณ์ความแปรปรวนของความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษา ได้ร้อยละ 27.70 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.000$) ตัวแปรที่ 2 คือ การรับรู้ต่อพยาบาลประจำการสามารถพยากรณ์ความแปรปรวนของความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษา ได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 7.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.007$) ตัวแปรสุดท้าย คือ การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมในห้องคลอดซึ่งสามารถพยากรณ์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลโดยเลือกใช้ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรที่เข้าสมการตามลำดับ	สัมประสิทธิ์การถดถอย		Beta	R ²	R ² change	t	p
	b	SEb					
ค่าคงที่ (constant)	1.208	0.279				4.322**	0.000
นักศึกษา (S)	0.375	0.069	0.373	0.277	0.277	5.417**	0.000
พยาบาลประจำการ (N)	0.147	0.053	0.213	0.356	0.079	2.752**	0.007
สภาพแวดล้อมในห้องคลอด (E)	0.154	0.058	0.197	0.383	0.027	2.660**	0.009
R ² = 0.383		R ² adjusted = 0.372		F = 33.166**			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ความแปรปรวนของความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษา ได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.70 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.009$) ดังตารางที่ 3 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.208 + 0.375 S + 0.147 N + 0.154 E$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.373 Z_S + 0.213 Z_N + 0.197 Z_E$$

วิจารณ์

การศึกษาความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในห้องคลอด พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับสูง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการปฏิบัติงานในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลต้องใช้ทักษะเฉพาะด้าน สถานการณ์ในห้องคลอด บางครั้งต้องเร่งรีบ ฉุกเฉิน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การพยาบาลที่ให้งดต้องถูกต้อง รวดเร็ว และทันท่วงที ผู้ให้การดูแลจึงต้องมีการเตรียมความพร้อม ซึ่งนักศึกษาตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่งจะมึดระวัง รับผิดชอบ และเตรียมอ่านหนังสือก่อนฝึกปฏิบัติงาน ในการฝึกปฏิบัติทำคลอดเป็นการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลซึ่งต้องอยู่ใกล้ชิดกับอาจารย์ และต้องมีการเก็บประสบการณ์ ถ้าได้ไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักศึกษาต้องขึ้นฝึกปฏิบัติงานเสริมหลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน อาจทำให้จบการศึกษาล่าช้ากว่าคนอื่นได้ นักศึกษาจึงพยายามตั้งใจ กระตือรือร้น และมีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อให้คะแนนความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ นิทรา ละครักษ์² ที่พบว่า นักศึกษามีการเตรียมตัวก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอดร้อยละ 100 และจากการศึกษาของ ปิยะนันท์ ลิ้มเรืองรอง สุปรานี อัทธเสรี และ ศิริรัตน์ สุภิธร⁴ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานโดยการอ่านตำรา ร้อยละ 81.80 ทำให้นักศึกษารับรู้เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดอยู่ในระดับสูง

แต่เมื่อพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในรายด้าน พบว่า บางด้านมีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลมีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับสูง กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ

ปานกลาง ได้แก่ การแก้ปัญหาหรือตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉิน ($\bar{X} = 3.47$, $SD = 0.58$) การช่วยฟื้นคืนชีพทารกแรกเกิด ($\bar{X} = 3.09$, $SD = 0.82$) อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ในการฝึกทำคลอดในห้องคลอดเป็นเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ไม่สามารถล่วงรู้เหตุการณ์ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อใดและเกิดอะไรขึ้นบ้าง และระยะเวลาก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้นักศึกษาต้องใช้ทักษะการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่นักศึกษายังมีประสบการณ์น้อย ทำให้นักศึกษายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉินบางเรื่องได้ ทำให้คะแนนการรับรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหา หรือตัดสินใจในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการช่วยฟื้นคืนชีพทารกแรกเกิดอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นอาจารย์พยาบาลจึงควรหาแนวทางในการพัฒนาทักษะเรื่องนี้โดยการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิกกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในห้องคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อธิบายได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ทำให้นักศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดสูงขึ้น ภาควิชาการพยาบาลสูติ-นรีเวชศาสตร์ได้กำหนดให้มีการปฐมนิเทศการจัดการเรียนการสอนและข้อปฏิบัติต่างๆ รวมทั้งแจกคู่มือฝึกประสบการณ์ให้กับนักศึกษาทุกคนในวันแรกของการปฏิบัติงาน และติดตามเป็นระยะๆ มีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอดทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยการจัดสอนภาคปฏิบัติโดยการสาธิต และให้นักศึกษาสาธิตย้อนกลับในกิจกรรมการพยาบาลที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลที่ห้องปฏิบัติการพยาบาล ได้แก่ การทบทวนกลไกการคลอด การทำคลอดกับหุ่น การตรวจภายใน เป็นต้น และให้ทดลองปฏิบัติก่อนที่จะปฏิบัติงานจริง เมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติงานมีการสาธิตกับผู้นคลอด จึงทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น ส่วนการเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจ และเจตคติได้จัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับ “ความต้องการการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา” และอภิปรายเรื่อง “การพยาบาลในระยะคลอดอย่างไรถูกใจผู้คลอด” โดยนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์การคลอด และพยาบาลที่เพิ่งสำเร็จการ

ศึกษาใหม่ ทำให้นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้ จิตใจ เจตคติ และมีทักษะบางอย่างในการปฏิบัติงาน ส่วนการประเมินผลนั้นมีการจัดสอบลงกองเพื่อเป็นการประเมินผลว่านักศึกษามีความรู้ และทักษะเพียงใดก่อนที่จะย้ายไปฝึกปฏิบัติงานยังหน่วยอื่น และเป็นการสะท้อนภาพให้ภาควิชาได้ทราบความจริงว่าอาจารย์ได้สอนหรือมีกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ภาควิชากำหนด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรณี เชาวกุล⁶ พบว่า ปัจจัยด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติด้านการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ด้านการดำเนินการสอน และด้านการประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับสมรรถนะเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในห้องคลอดมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อธิบายได้ว่า สภาพแวดล้อมในห้องคลอดที่ดีย่อมส่งผลให้นักศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดสูงขึ้น ถ้าสภาพแวดล้อมของห้องคลอดมีลักษณะที่คับแคบ อากาศร้อน เสียงดัง มีอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม่เพียงพอ ไม่มีหนังสือเพียงพอ ทำให้นักศึกษาไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน ความสามารถในการปฏิบัติงานก็จะลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ จันทรแสงรัตน์⁷ พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งฝึกปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม และนิตยา ขงภูมิพุทธา⁸ พบว่า สภาพแวดล้อมทางคลินิกด้านกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ปัจจัยด้านอาจารย์พยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากการฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอด เป็นประสบการณ์ใหม่ซึ่งแตกต่างจากการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอื่นๆ นักศึกษาต้องปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันทีทันใด ดังนั้นอาจารย์พยาบาลต้องดูแลและติดตามการทำงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิดเป็นรายๆ โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติทำคลอดทำให้นักศึกษาต้องปฏิบัติตามขั้นตอนกับอาจารย์เป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพุฒินา นาคิด⁹ พบว่า การรับรู้ของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนในคลินิกของอาจารย์ในห้องคลอดด้านการดำเนินการสอน ด้านการประเมินผลการสอน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการเรียนรู้ภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลสูติศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ในบางครั้งกิจกรรมการพยาบาลที่อาจทำให้เกิดอันตรายต่อมารดาและทารกได้ อาจารย์พยาบาลมีความจำเป็นต้องเข้มงวดและติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด อาจมีการซักถามความรู้ของนักศึกษาก่อนให้ลงมือปฏิบัติจริง บางครั้งนักศึกษาอาจรู้สึกอึดอัด และรู้สึกอายที่ไม่สามารถตอบคำถามหรือปฏิบัติงานได้ถูกต้องทำให้นักศึกษารู้สึกเครียดได้ จากผลงานวิจัยของปิยะนันท์ ลิ้มเรืองรอง สุปราณี อัทธเสรี และศิริรัตน์ สุทธิธ⁴ พบว่า ด้านพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดปานกลาง คือ อาจารย์ซักถามความรู้ของนักศึกษาในขณะที่ปฏิบัติงาน และอาจารย์แสดงสีหน้าเบื่อหน่ายเมื่อนักศึกษาดอกคำถามไม่ถูกต้อง ดังนั้นอาจารย์พยาบาลจึงควรมีทักษะในการนิเทศนักศึกษาเพื่อช่วยไม่ให้นักศึกษาเกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยด้านพยาบาลประจำการ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อธิบายได้ว่าการจัดประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในห้องคลอด แหล่งฝึกบางแห่งมีนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาอื่นขึ้นฝึกปฏิบัติงานร่วมด้วย อาจทำให้ประสบการณ์การทำคลอดของนักศึกษาไม่เพียงพอตามเกณฑ์ที่กำหนด และนักศึกษาต้องขึ้นฝึกปฏิบัติงานให้ครบตามจำนวนชั่วโมงที่ทางวิทยาลัยฯกำหนด จึงทำให้อาจารย์ต้องจัดตารางเวรให้นักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติงานในเวรบ่าย ดึก หรือเวรเช้าในวันหยุดหรือวันนักขัตฤกษ์ นักศึกษาจึงต้องอยู่ภายใต้การดูแล สอนงานของพยาบาล ดังนั้นพยาบาลจึงต้องทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาไปด้วย นอกจากพยาบาลจะต้องเชี่ยวชาญทางคลินิกแล้วยังต้องมีความสามารถทางการสอน จากการศึกษาค้นคว้าของ Byrd CY และคณะ¹⁰ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาพยาบาล และอาจารย์พี่เลี้ยง คือ ความรู้ต่อกระบวนการเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ถ้าพยาบาลประจำการขาดประสบการณ์ในการนิเทศ นักศึกษาอาจได้รับความรู้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้จะเป็นการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลที่เป็นงานประจำมากกว่าการได้รับความรู้จากการนิเทศ ดังนั้นแหล่งฝึกที่มีนักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติงานจึงควรมีการปฐมนิเทศพยาบาลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการฝึกงาน ความสำคัญของการนิเทศนักศึกษา และเทคนิควิธีการนิเทศนักศึกษาด้วย

ปัจจัยด้านนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ถ้านัก

ศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน และอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ดีก็จะมีสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดสูงขึ้น เนื่องจากการฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอดต้องใช้ความรู้ การตื่นตัวและกระตือรือร้นเป็นอย่างมาก นักศึกษาจึงต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน การฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอดแต่ละกลุ่มใช้เวลา 8 สัปดาห์ การฝึกปฏิบัติงานต้องมีการช่วยเหลือกัน จึงทำให้มีความสนิทสนมกัน และนักศึกษาพักอาศัยอยู่ในหอพักเดียวกัน หลังจากนักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลแต่ละวันก็มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นรวมทั้งร่วมกันแสวงหาความรู้จากการศึกษาของ ปิยะนันท์ ลิ้มเรืองรอง สุปราณี อัทธเสรี และศิริรัตน์ สุภิธร⁴ พบว่า นักศึกษาใช้วิธีการเผชิญความเครียดในการปฏิบัติงานในห้องคลอดแบบมุ่งเน้นอารมณ์โดยการปรึกษาเพื่อน ร้อยละ 93.2 แสดงว่าเมื่อนักศึกษามีปัญหาในการปฏิบัติงานมักจะปรึกษาเพื่อน ถ้าบรรยากาศกลุ่มเพื่อนดี นักศึกษามีความสามัคคี เห็นใจจะร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน ไม่เกิดการแข่งขัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดสูงขึ้น

ปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ การรับรู้ต่อนักศึกษา พยาบาลประจำการ และสภาพแวดล้อมในห้องคลอดโดยสามารถพยากรณ์ได้ ร้อยละ 38.30 ($R^2 = 0.383$) อธิบายได้ว่าสภาพแวดล้อมทางคลินิกมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลเป็นอย่างยิ่ง Papp I และคณะ¹¹ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในคลินิกที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาพยาบาล 16 คน พบว่า การที่นักศึกษาพยาบาลจะจบเป็นพยาบาลและสามารถประกอบวิชาชีพได้นั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอน คือ สภาพแวดล้อมในคลินิก ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การขึ้นฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอดนั้นนักศึกษาจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใดสิ่งที่มีความสำคัญอันดับแรกคือตัวนักศึกษาเอง นักศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้ ด้านจิตใจ และด้านร่างกาย บรรยากาศกลุ่มเพื่อนก็มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเพื่อนที่ฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยเดียวกัน เพราะกลุ่มเพื่อนมีการเกื้อหนุนทางอารมณ์และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากการศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ต้องขึ้น

ฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอดในเวรเช้า บ่าย ดึก หรือวันหยุดราชการ นักศึกษาจึงต้องอยู่ในความดูแล และนิเทศของพยาบาลประจำการ ถ้านักศึกษารับรู้ว่าพยาบาลประจำการมีคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนในคลินิก แนวโน้มความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดก็จะสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dunn S และคณะ¹² ที่พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับเจ้าหน้าที่มีผลในทางบวกต่อผลสำเร็จในการศึกษา สภาพแวดล้อมในห้องคลอดที่เหมาะสมช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลสูงขึ้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมในคลินิกที่ดีช่วยให้ให้นักศึกษาเกิดความสุข ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้¹³ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงานสูง ต้องคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางคลินิกที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

สรุป

จากการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดอยู่ในระดับสูง ปัจจัยด้านการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิกด้านนักศึกษา พยาบาลประจำการ และสภาพแวดล้อมในห้องคลอด โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล ได้ร้อยละ 38.30 ($R^2 = 0.383$)

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการพิจารณาและควบคุมการวิจัยในคนของกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ ที่อนุญาตให้ทำวิจัย และเก็บข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาล ขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ที่ตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณ คุณพงศ์เทพ เกตุไสว ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

1. สมทรง เฟ่งสุวรรณ, ยุพิน จันทระ, บัณฑิต คณิงเหตุ. การประเมินตนเองของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลศาสตร 1. วารสารพยาบาลศาสตร 2537; 12: 62-9.
2. นิทรา คชรักษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดกับผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลศาสตร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกองเทพ. ภาคนิพนธ์หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาศาสนาพยาบาล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร. 2540.
3. ศิริรัตน์ สุทธิ, ทศนียวรรณ พุกยามะนันท์, เบญจวรรณ คุณรัตนารณ. การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของภาควิชาการพยาบาลศาสตร-นรีเวชวิทยา คณะพยาบาลศาสตร มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารพยาบาลศาสตร 2545; 20: 11-22.
4. ปิยะนันท์ ลิ้มเรืองรอง, สุปราณี อัทธเสรี, ศิริรัตน์ สุทธิ. ความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดในการศึกษาภาคปฏิบัติในหน่วยห้องคลอดของนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารพยาบาลศาสตร 2545; 20: 49-65.
5. วิเชียร เกตุสิงห์. การใช้โปรแกรม SPSS for windows และการแปลผลการวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: โรงพิมพ์เจริญผล; 2545. หน้า 65-93.
6. ภรณ์ เชาวกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาล และสภาพแวดล้อมของสถาบัน กับสมรรถนะเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542.
7. ศิริรัตน์ จันทระ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจกรรมการศึกษา และสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2538.
8. นิตยา ยงภูมิพุทธา. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.
9. พุฒินา นาจิต. พฤติกรรมการสอนในคลินิกของอาจารย์ในห้องคลอดตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลและผลการเรียนรูของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลมารดาและทารกแรกเกิด มหาวิทยาลัยมหิดล. 2542.
10. Byrd CY, Hood L, Youtsey N. Student and preceptor perception of factors in a successful learning partnership. J Pros Nurs 1997; 13: 344-51.
11. Papp I, Markkanen M, Bonsdorff MV. Clinical environment as a learning environment: student nurses' perceptions concerning clinical learning experiences. Nurse Educ Today 2003; 23: 262-8.
12. Dunn S, Hansford B. Undergraduate nursing students' perceptions of their clinical learning. J Adv Nurs 1997; 25: 1299-306.
13. สุชาดา รัชชกุล. สภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา. วารสารการศึกษาศาสตร์ 2537; 5: 31-6.